

Притчи

Библия за съвременните семейства

ЗА ТАЗИ КНИГА

Книгата Притчи е сборник от изказвания, които са били използвани в древен Израел, за да се поучават Божиите хора как да обичат правилно. По-голямата част от тях са на Соломон, но останалата част са от Агур (30:1) и цар Лемуил (31:1).

Както псалмите, всички притчи са написани в поетична форма. Типичната притча има форма на кратко изречение, в което първата част дава темата, а втората част е нейн отзвук. Това, което прави Притчите толкова популярни е това, че те дават толкова силни изявления с толкова малко думи. Това ги прави лесни за запомняне и прилагане в ежедневието.

Едно от основните учения в Притчи е това, че цялата мъдрост е дар от Бога. Тази мъдрост ни снабдява с практични съвети за всекидневния живот в дома, в обществото, в политиката, в училище и на работа. Книгата Притчи учи също така за важността от справедливост, смирение, вяност и загриженост за бедните и нуждаещите се.

Понеже повечето притчи са толкова кратки и са изказани само с едно изречение, повечето не са свързани с тези около тях. В някои части на книгата обаче, може да се открие обща тема. Темата на глава 26:1-12 е как да не бъдеш глупав, например. В глава 8-9 Мъдростта е описана като жена, която съветва хората да бягат от своите глупави пътища и да живеят мъдро.

Как могат да бъдат използвани притчите

1Това са притчите на цар Соломон от Израел, синът на Давид.

2Притчите ще ви научат на мъдрост и самоконтрол и как да разбираме думите с дълбоко значение.

3Ще научите кое е правилно, честно и справедливо.

4От тях обикновеният човек може да се научи да бъде умен, а младежът може да придобие знание и добър разум.

5Ако вече си мъдър, ти ще станеш още по-мъдър.

А ако си умен, ти ще се научиш да разбираш
6 притчите и сказанията така добре,
както думите на мъдрост и всякакъв вид гатанки.
7 Почитай Господа и Му се покорявай!
Това е началото на знанието. **А**
Само глупакът отхвърля мъдростта и добрият съвет.

Предупреждение

относно лошите приятели

8 Дете мое, покорявай се на поученията на твоите родители
9 и носи ги като прекрасна шапка или като красиво колие.
10 Не бъди изкушаван от грешниците, нито ги слушай,
11 когато казват: "Ела с нас! Нека да направим банда
и да убием някой просто за забавление!
12 Сега те са добре и са здрави,
но нека да ги довършим веднъж завинаги.
13 Ще вземем техните ценности и ще напълним домовете си
с откраднати блага.
14 Ако се присъединиш към нас, ти ще получиш своя дял."
15 Не следвай никой от тях, нито прави като тях.
16 Те бързат да се съберат, за да извършат
престъпление и дори убийство.
17 Те са като птица, която вижда капана, но го пренебрегва. **Б**
18 Те се събират, за да убият някой, но те са жертвите.
19 Богатството, което ще получиш от престъпленията,
Ще ограби твоя живот.

Мъдростта говори

20 Мъдростта **В** вика по улиците,
където се събират тълпите.
21 Тя вика по пазарите, близо до вратите на града,
като казва на хората:
22 "Колко дълго ще се наслаждавате да бъдете глупави?
Няма ли да престанете да се насмивате над знанието?
23 Чуйте, когато ви поправам и ще ви кажа какво мисля.
24 Вие напълно ме пренебрегвате и отказвате да слушате;
25 Отхвърляте моя съвет и не внимавате,
когато ви предупреждавам.
26 Така че, когато ви удари някакво ужасно бедствие,
27 или върху вас като вихрушка дойдат беди и болести,
аз ще се смея и ще ми е забавно.

28Вие ще молите за моята помощ, но аз няма да чуя;
ще ме търсите, но няма да ме намерите.

29Да, вие не послушахте и отказахте да почитате Господа.

30Вие отхвърлихте моя съвет и не внимавахте,
когато ви предупреждавах.

31Сега ще ядете плода на това, което сте направили,
докато не се изпълните със собствения си срам.

32Грехът и себезадоволяването носят разрушение
и смърт на глупавите.

33Но ако ме послушате, вие ще бъдете на сигурно място,
без да се страхувате от бедствие.

А началото на знанието: или "ето за това е знанието".

Б стих 17: или "Да бъдат като птица, която няма да отиде към примамката, ако прилича на капан."

В мъдрост: В книгата Притчи думата "мъдрост" понякога е използвана, когато се говори за свръхестествено същество, което е било с Бог по време на сътворението.

Мъдростта и лошите приятели

1Дете мое, ти трябва да следваш

и пазиш моите поучения и инструкции.

2Дръж се настроен към мъдростта и мисли върху това,
какво означава тя и ще имаш благоразумие.

3Викай, колкото можеш по-високо за благоразумие.

4Търси мъдростта така, както би търсил
сребро или скрито съкровище.

5Тогава ти ще разбереш, какво означава да почиташ
и да познаваш Господ Бог.

6Цялата мъдрост идва от Господа,
а също така и здравият разум, и разбирането.

7Бог дава полезен съвет **А** на всички,
които Му се покоряват и закриля всички,
които живеят както би трябвало.

8Бог вижда, че е извършено правосъдие
и той наблюдава всеки, който Му е верен.

9Чрез мъдрост ти ще научиш,
кое е правилно и честно и справедливо.

10Мъдростта ще контролира твоя ум
и ти ще бъдеш наситен със знание.

11Доброто правосъдие и благоразумието ще те пазят.

12Мъдростта ще те пази от зли планове и от лъжците,

13които са се обърнали от това
да вършат добро и живеят в тъмнина.
14Повече от всичко те се наслаждават
да бъдат зли и лъжливи.
15Те мамят себе си и всичко,
което вършат е неправилно.

Мъдростта и сексуалната чистота

16Мъдростта ще те пази от лицемерното говорене на грешна жена,
17която нарушава брачните си клетви
и напуска мъжа, за когото се е омъжила, когато е била млада.
18Пътят към нейния дом води надолу към мрачния свят на смъртта.
19Ако я посетиш, ти никога няма да откриеш отново
пътя, водещ към живот.
20Следвай примера на добрите хора и живей живота си честно.
21Ако си честен и невинен, ти ще запазиш земята си;
22но ако вършиш неправилни неща
и не може да ти се довери човек,
ти ще бъдеш изкоренен.

A полезен съвет: или "мъдрост"

Довери се на Господа

1Дете мое, помни моите поучения и инструкции
и им се покорявай напълно.
2Те ще ти помогнат да живееш дълъг и успешен живот.
3Нека винаги да показваш като огърлица любовта и верността;
напиши ги във ума си.
4Бог и хората ще те харесат и ще те сметат за успяващ.
5Ти трябва да се довериш на Господа с цялото си сърце,
а не на своята си преценка.
6Винаги Му позволявай да те води
и той ще изчисти пътя, който да следваш.
7Никога не си мисли, че си достатъчно мъдър,
но почитай Господа и стой настрана от злото.
8Това ще те направи здрав и ще се чувстваш силен.
9Почитай Господа като Му даваш парите си
и първата част от реколтата си.
10Тогава ти ще имаш жито и грозде повече, от колкото се нуждаеш.
11Дете мое, не се обръщай настрана и не се огорчавай,

когато Господ те поправя.

12Господ поправя всеки, когато обича,
също както родителите поправят любимото си дете.

Ценността на мъдростта

13Бог благославя всеки, който има мъдрост и здрав разум.

14Мъдростта струва повече от сребро;
прави те по-богат, от колкото златото.

15Мъдростта е много по-ценна от скъпоценни бижута;
нищо, което искаш не може да се сравни с нея.

16В дясната си ръка Мъдростта държи дълъг живот,
а в лявата си ръка - богатство и чест.

17Мъдростта прави живота приятен и безопасно ни води напред.

18Мъдростта е дърво, даряващо живот,
извор на щастие за всеки, който се държи за Нея.

19Чрез своята мъдрост и знание, Господ сътвори небето и земята

20Чрез своето разбиране, Той позволи на океана да бъде свободен,
а облациите да освобождават дъжда.

21Дете мое, използвай здрав разум и правилно отсъждане!
Винаги ги дръж в ума си.

22Те ще ти помогнат да живееш дълъг и красив живот.

23Ти ще ходиш в безопасност и никога няма да се препънеш;

24ще си почиваш без да си угрижен и ще спиш добре.

25Така че не се страхувай от внезапно дошло бедствие
и от бурите, които удрят злите хора.

26Можеш да бъдеш сигурен, че Господ ще те пази от вредите.

27Прави, каквото можеш за всеки, който заслужава помощта ти.

28Не казвай на съседа си: "Ела утре!", ако можеш да му помогнеш днес.

29Не се опитвай да излъжеш съседа си, който ти има доверие.

30Не спори с някой само заради спора, когато не си наранен.

31Не завиждай на жестоките хора и не следвай техния пример.

32Господ не харесва никой, който е нечестен,
но позволява на добрите хора да бъдат Негови приятели.

33Той поставя проклятие върху дома на всеки, който е зъл,
но благославя дома на всеки добър човек.

34Господ се подиграва на всеки, който Му се подиграва,
но Той е благ към всеки, който е смирен.

35Ако си мъдър, ще бъдеш хвален,
но ще бъдеш посрамен, ако си инат глупак.

Съвет към младите хора

- 1Дете мое, слушай внимателно моите поучения и научи какво е здрав разум.
- 2Съветът ми е полезен, затова не се отвърщай от него.
- 3Когато бях все още млад и бях любимец на майка си, баща ми
- 4ми каза: "Ако следваш моите поучения и ги пазиш в ума си, ще живееш."
- 5Бъди мъдър и научи какво е здрав разум; помни моите учения и прави, каквото ти казвам.
- 6Ако обичаш Мъдростта, не я отхвърляй и тя ще те пази.
- 7Най-доброто нещо за Мъдростта е самата Мъдрост; здравият разум е по-важен от всичко останало.
- 8Ако ти цениш Мъдростта и се държиш здраво за Нея, великите почести ще бъдат твои.
- 9Това ще бъде като славна корона от красиви цветя.

Правилният път и грешният път

- 10Мое дете, ако слушаш и се покоряваш на моите учения, ще живееш дълъг живот.
- 11Аз ти показах пътя, който има смисъл. Водих те напред и ти показах правилните стъпки.
- 12Пътят ти няма да бъде затворен и когато бягаш, няма да паднеш.
- 13Дръж се здраво за моето поучение и никога не го оставяй. То означава живот за теб.
- 14Не следвай лошият пример на злите и лоши хора.
- 15Обърни се на страни и продължи напред. Стой далеч от тях.
- 16Те не могат да заспят, нито да си починат, докато не извършат нещо лошо или не наранят някоя невинна жертва.
- 17Тяхната храна и вода са насилието и жестокостта.
- 18Начинът на живот на добрите хора е като слънчева светлина на зазоряване, която става все по-ярка и по-ярка, докато настъпи деня.
- 19Начинът на живот на грешните е като непрогледна тъмнина и те никога не знаят, какво ги кара да се спъват.
- 20Дете мое, слушай внимателно всичко, което ти казвам.
- 21И не забравяй нито дума, но мисли върху това.
- 22Познаването на тези поучения, ще означава истински живот и добро здраве за теб.
- 23Внимателно пази мислите си, понеже те са източник на истински живот.
- 24Никога не говори лъжи, нито да лъжеш, когато говориш.

- 25Продължавай да гледаш право напред,
без да се обръщаш настрани.
26Знай на къде си се запътил и това ще ти бъде здрава основа.
27Не прави грешка да се оглеждаш наляво или на дясно.

Бъди верен на съпругата си

- 1Сине мой, ако слушаш внимателно моята мъдрост и добрият разум,
2ти ще имаш добро отсъждане
и винаги ще знаеш да кажеш правилното нещо.
3Думите на неморалната жена могат да бъдат
сладки като мед и спокойни като зехтин.
4Но това, което всъщност получаваш като си с нея,
е горчива отрова и болка.
5Ако я последваш, тя ще те заведе надолу към света на мъртвите.
6Тя е пропуснала пътя, които води към живот
и дори не знае кой е той.
7Сине мой, чуй ме и прави всичко, което ти казвам.
8Стой далеч от лошата жена!
Дори не се приближавай до вратата на нейната къща.
9Ще изгубиш самоуважението си и ще завършиш
в дълг до края на живота си към някой жесток човек.
10Непознати хора ще вземат парите ти
и всичко останало, за което си работил.
11И когато всичко свърши,
тялото ти ще бъде изхабено и ти ще стенеш
12и ще викаш: "Мразех съвет и поправяне!
13Не обръщах внимание на моите учители
14и сега съм опозорен пред всички."
15Ти трябва да бъдеш верен на съпругата си,
точно както вадиш вода от собствения си кладенец. **A**
16И не бъди като извор, от който може да пие всяка жена.
17Пази себе си за съпругата си и не прави секс с друга жена.
18Бъди щастлив с жената, за която си се оженил, когато си бил млад.
19Тя е красива и изящна също като сърна;
ти трябва да бъдеш привлечен от нея и да останеш дълбоко влюбен.
20Не се побърквай по жена, която е невярна на собствения си съпруг!
21Господ вижда всичко и внимателно ни наблюдава.
22Грешниците са хванати в капана на собствените си зли дела.
23Те се губят и умират, поради своята глупост и липса на самоконтрол.

A собствения си кладенец: В библейски времена водата е била оскъдна и кладенците са били строго охранявани.

Не бъди безразсъден

- 1 Дете мое, да допуснем, че си се съгласил да платиш дълговете на някой, който не може да ти върне заема.
- 2 В такъв случай, ти си хванат от собствените си думи
- 3 И сега си под властта на някой друг. Ето какво трябва да направиш: отиди и помоли за разрешение да се отмени споразумението.
- 4 Направи това преди да заспиш, дори преди да отидеш да си легнеш.
- 5 Спаси себе си, точно както елен или птица се опитват да избягат от ловеца.
- 6 Вие, мързеливите, можете да се научите като гледате мравуняка.
- 7 Мравките нямат водачи,
- 8 но те съхраняват храна по време на жътвата.
- 9 До кога ще си лежите там и няма да вършите нищо? Кога ще се събудите и ще станете?
- 10 Малко спане. Малко дрямка. Опъват ръцете си и въртят юмруците си.
- 11 И внезапно, всичко е изчезнало, сякаш е било ограбено от въоръжени крадци.
- 12 Безсрамните лъжци се навъртат наоколо
- 13 примигват и дават сигнали, за да измамат някого.
- 14 Те винаги измислят нещо зло и предизвикват проблеми.
- 15 Но те ще бъдат ударени от бедствие и ще бъдат оставени без всякаква надежда.
- 16 Има шест, дори седем вида хора, които Господ не харесва:
- 17 Тези, които са прекалено горделиви или говорят лъжи или убиват;
- 18 тези, които кроят зли планове или бързат да вършат лоши неща;
- 19 тези, които говорят лъжи в съда или предизвикват проблеми в семейството.
- 20 Покорявай се на поучението на твоите родители.
- 21 Винаги ги пази в ума си и никога не ги забравяй.
- 22 Техните поучения ще те водят, когато вървиш, ще те закрилят, когато спиш и ще ти говорят, когато се събудиш.
- 23 Законът на Господа е лампа и неговите поучения ярко светят.

Поправянето и самоконтрола ще те водят към живот.

24 Те ще те пазят от ласкателните думи на нечия чужда съпруга **А**.

25 Не се оставяй да бъдеш привлечен
от обаятелните и красиви очи на някоя такава жена.

26 Жена, която продава любовта си,
може да бъде купена за малко пари,
също като цената на храна.

Но да правиш любов с чужда съпруга ще ти струва всичко.

27 Ако носиш горящи въглени, ще си изгориш дрехите;

28 ако вървиш върху горещи въглени, ще си изгориш ходилата.

29 Ако легнеш с чужда съпруга, ще платиш цената.

30 Ние не търпим крадците, дори **Б** ако някой краде,
за да се нахрани.

31 Крадците, които са хванати,
трябва да върнат обратно седем пъти това,
което са откраднали и да изгубят всичко.

32 Но ако ти легнеш с чужда жена,
ще се самоунищожиш чрез собствената си глупост.

33 Ти ще бъдеш бит и завинаги обезчестен,

34 защото ревнивият съпруг може да бъде необуздан
и безмилостен, когато си отмъщава.

35 Той няма да ти позволи да му платиш,
без значение колко ще му предложиш.

А нечия чужда съпруга: или "зла жена"

Б дори: или "особено"

Глупостта на неверността

1 Сине мой, бъди много внимателен
и не забравяй това, което ти казвам да направиш.

2 Покорявай ми се и ще живееш!

Нека моите инструкции да бъдат твоето най-голямо съкровище.

3 Вържи ги на пръстите си и ги напиши на в ума си.

4 Нека мъдростта да ти бъде сестра,
а здравият разум да ти бъде най- добрият приятел.

5 Те ще те пазят от ласкателните думи на чужда жена.

6 Веднъж от прозореца на моята къща видях

7 няколко глупави млади мъже.

8-9 Беше късно вечерта, малко след мръкване.

Единият от тях зави зад ъгъла
и вървеше към къщата на една невярна съпруга.

10Тя беше облечена луксозно, като жена от улицата,
с единствено желание в ума си.
11Тя беше една от онези жени, които крещят
и не се уморяват и никога не си стоят в къщи,
12които обикалят улица след улица, чакайки да улови мъж.
13Тя го сграбчи и го целуна, и без всякакъв срам каза:
14„Принесох жертвата си
и остана достатъчно месо, за да празнуваме.
15Така че излязох да те потърся и ето те!
16Чаршафите на леглото ми са светло-оцветени платове от Египет.
17И аз съм ги покрила с парфюм от смирна, алое и канела.
18Нека да отидем там и да правим любов цяла нощ.
19Моят съпруг пътува и сега е много далеч.
20Взе със себе си много пари
и няма да се върне в къщи преди средата на месеца.“
21И така, та го хвана с цялото свое сладко говорено
и с цялото си ласкателство.
22Веднага той я последва, също както говедо отива на клане,
както глупак, който върви по своя път, за да бъде наказан **A**
23и убит със стрели. Той беше като птица,
която се втурва в капана без да знае,
че това щеше да му струва живота му.
24Сине мой, обърни внимание на това, което ти казах.
25Недей дори да си помисляш за такъв вид жени,
нито се оставяй да бъдеш заблуден от такава жена.
26Такава жена е причинила падане и разрушение на много мъже.
27Нейната къща е еднопосочна улица,
водеща право надолу към света на смъртта.

A като глупак, който върви по своя път, за да бъде наказан: Едно възможно значение на трудния еврейски текст.

Хваление към Мъдростта

1С огромно разбиране, Мъдростта **A** вика
2като стои на кръстопътищата и на всеки хълм.
3Тя се изправя при градските порти,
откъдето всеки влиза в града и вика:
4„Призовавам всеки един от вас!
5Здравият разум и правилното отсъждане могат да бъдат ваши.
6Слушайте, защото това, което казвам е скъпоценно и правилно.
7Аз винаги говоря истината и отказвам да говоря лъжи.

8Всяка дума, която говоря е честна,
нито една от тях не е лъжлива или заблуждаваща.
9Ако ти си разсъдлив, ще видиш,
че имаш нужда точно от моите думи.
10Нека инструкциите и знанието означават за теб
повече от сребро и повече от чисто злато.
11Мъдростта струва много повече от скъпоценни бижута
и от всичко останало, което желаш."

Мъдростта говори

12Аз съм Мъдростта **А**. Здравият разум е моят най-добър приятел.
Аз притежавам знание и правилно отсъждане.
13Ако почиташ Господа, ще мразиш злото.
Аз мразя гордост, самонадеяност и измамни лъжи.
14Аз съм силна и предлагам практични съвети и праведно отсъждане.
15Чрез моята сила царете управляват
и управниците правят закони, които са справедливи.
16Всеки честен водач управлява с моя помощ.
17Аз обичам всеки, който ме обича
и ще бъде намерена от всеки, който истински ме търси.
18Аз мога да те направя богат и известен, важен и успешен,
19Това, което ще получиш от мен
е много по-ценно от най-прекрасното злато и най-чистото сребро.
20Аз винаги правя това, което е правилно
21и давам огромни богатства на всеки, който ме обича.
22От началото аз бях с Господа **Б**, бях там преди да започне
23да създава земята. В самото начало, Господ даде живот на **В** мен.
24Когато бях родена, нямаше океани, нито водни извори.
25Моето рождение беше преди планините да бъдат оформени
и хълмовете да бяха поставени на местата им.
26То беше преди Бог да направи земята
и всичките ѝ полета и дори да беше направил пръстта.
27Аз бях там, когато Господ постави небесата на мястото им
и разпъна небето пред лицето на морето.
28Аз бях с Него, когато Той постави облаците в небето
и сътвори изворите, които пълнят океана.
29Аз бях там, когато Той сложи граници за морето,
за да го подчини на Себе си,
и когато постави основите, за да държат земята.
30Аз бях точно до Господа, помагайки Му да планира и да строи **Г**.
Аз Го правех щастлив всеки ден и аз бях щастлива до Него.

31Наслаждавах се на Словото Му и на Неговите хора.
32Внимавай, мое дете! Следвай съвета ми и ще бъдеш щастлив.
33Слушай внимателно инструкциите ми и ще бъдеш мъдър.
34Идвай в дома ми всеки ден и ме слушай. И ще намериш щастие.
35Като намираш мен, намираш живот и Господ ще се наслаждава в теб.
36Но ако не ме откриеш, ти само нараняваш себе си,
а ако ме мразиш, ти се влюбваш в смъртта.

А Мъдрост: Виж 1:20.

Б От началото...с Господа: или "От самото начало, Господ ме сътвори."

В даде живот на: или "оформи".

Г помагайки...строи: или "като Негово дете."

Мъдростта дава празненство

1Мъдростта построи своя дом и постави седемте си колони.
2Тя приготви месото и изкара виното. Нейният празник е готов.
3Тя изпрати слугините си да прогласят поканата ѝ
от най-високите хълмове.
4„Всеки, който е отхвърлен или глупав е поканен!
5Всички вие сте добре дошли на моята трапеза с месо и вино.
6Ако искате да живеете, оставете своята глупост
и нека разбиране да насочва стъпките ви."

Истинска Мъдрост

7Поправи безполезния самохвалко и всичко,
което ще получиш е обида и оскърбление.
8Всеки самохвалко, когото поправяш само ще те намрази.
Но ако поправяш някой, който има здрав разум,
ти ще бъдеш обикнат.
9Ако ти имаш добър разум,
инструкциите ще те направят още по-чувствителен.
И ако живееш правилно,
образованието ще ти помогне да знаеш дори повече.
10Почитай Бога и Му се покорявай! Това е началото на мъдростта. **А**
За да имаш разбиране, ти трябва да познаваш святия Бог.
11Аз съм Мъдростта. Ако ме следваш, ти ще живееш дълго време.
12Доброто разбиране е добро за теб,
но ако се хвалиш, ще нараниш себе си.

Поканата на Глупостта

13 Глупостта **Б** е неразумна, безчувствена и глупава.

14 Тя стои пред къщата си на най-високия хълм в града.

15 Тя вика към всеки, който минава покрай нея:

16 „Ако вие сте глупави, влезте вътре!“

А на всеки глупак тя казваше:

17 „Откраднатата вода е по-вкусна и храната,
която ядете на скришно е по-вкусна от всичко.“

18 И никой, който слуша Глупостта не разбира,
че нейните гости са толкова добри, колкото смъртта.

А началото на мъдростта: или "ето за това е мъдростта".

Б Глупостта: или "глупавата жена".

Мъдрите думи на Соломон

1 Ето няколко притчи от Соломон:

Деца с добър разум правят родителите си щастливи,
а глупавите ги натъжават.

2 Това, което печелиш като вършиш зло,
не може изобщо да ти помогне.

Но като бъдеш добър **А**, можеш да се спасиш от смъртта.

3 Ако се покоряваш на Господа, ти няма да ходиш гладен:
но ако си грешен (злонамерен, безбожен),

Бог няма да позволи да имаш това, което искаш.

4 Мързелът води до бедност; здравата работа те прави богат.

5 По време на жътвата е по-умно да работиш здраво,
а е глупаво да спиш.

6 Всеки хвали добрите хора,
но зло се крие зад думите на грешните.

7 Добрите хора се помнят дълго след като са си отишли,
но грешните бързо се забравят.

8 Ако си разумен, ще слушаш и ще се покоряваш;
ако всичко, което правиш е да говориш, ти ще се само разрушиш.

9 Ти ще бъдеш спасен, ако винаги вършиш правилното нещо,
но ще бъдеш хванат, ако си нечестен.

10 Лъжата предизвиква беди

и глупавото говорене ще те доведе до разруха. **Б**

11 Думите на добрите хора са източник на живот,
но зло се крие зад думите на грешните.

12 Омразата предизвиква проблеми;

любовта си затваря очите за грешките, които другите правят.

13 Ако си разумен, ще разбираш кога да говориш.

Но ако си глупав, ще бъдеш бит с пръчка.

14 Ако си разумен, ти ще научиш всичко,
което можеш, но глупавото говорене скоро ще те разруши.

15 Голямото богатство може да бъде крепост,
но бедността не може да те закриля изобщо.

16 Ако живееш правилно, наградата е добър живот;
ако си лош, всичко, което имаш е грях.

17 Приемай поправки и ти ще откриеш живот;
отхвърляй поправки и ще пропуснеш пътя.

18 Ти може да скриеш омразата си като говориш лъжи,
но ти си глупак, щом разпръскваш лъжи.

19 Ако говориш твърде много, ти ще кажеш неправилни неща,
така че бъди чувствителен и внимавай какво казваш.

20 Думите на добрия човек са като чисто сребро,
но мислите на злия човек са почти без стойност.

21 Полезните инструкции са помощ за много хора,
но глупците са убивани от собствената си глупост.

22 Когато Господ те благослови с богатства,
няма за какво да съжаляваш. **В**

23 Глупавите се наслаждават да вършат неправилни неща,
но всеки, който е разумен, се наслаждава да действа мъдро.

24 Това, от което грешният най-много се страхува, ще го сполети,
но добрите хора ще получат това, което най-много желаят.

25 Тези мошеници ще изчезнат, когато дойде буря,
но Бог ще запази всички, които Му се покоряват.

26 Да имаш мързелив човек на работа е като да имаш уста,
пълна с оцет или очи, пълни с пушек.

27 Ако почиташ Господа, ти ще живееш дълго;
ако продължиш да вършиш неправда, твоят живот ще бъде скъсен.

28 Ако се покоряваш на Господа, ти ще бъдеш щастлив,
но за нечестивите няма бъдеще.

29 Господ закриля всеки, който живее правилно,
но унищожават всеки, който върши неправда.

30 Добрите хора ще стоят здраво,
но грешните ще изгубят земята си.

31 Честните хора говорят здравомислещо
а измамните лъжци ще замлъкнат.

32 Ако се покоряваш на Господа,
ти винаги ще знаеш да кажеш правилното нещо.

Но никой няма да ти се доверява, ако говориш лъжи.

А добър: Или "щедър"

Б глупавите...развалини: Една стара версия има "но ти можеш да помагаш на хората като ги поправяш".

В Когато...съжаляваш. : Или " Няма значение колко усърдно работиш, твоите богатства всъщност идват от Господа."

Внимавай какво казваш и правиш

1Господ мрази всеки, който мами,
но харесва всеки, който е честен.

2Твърде много гордост може да доведе до срам.

По-добре е да бъдеш смирен.

3Ако вършиш правилното нещо,
честността ще бъде твоят водач.

Но ако си мошеник,

ти ще бъдеш уловен от собствената си измама.

4Когато Бог е гневен, пари няма да ти помогнат.

Покоряването на Бога е единственият начин
да бъдеш спасен от смърт.

5Ако си истински добър, ти ще постъпваш почтено;
ако си злонамерен, ще бъдеш разрушен от собствения си грях.

6Честността може да те държи на сигурно място,
но ако на теб не може да ти се има доверие,
ти улавяш в капан сам себе си.

7Когато грешните умрат, с тях умира и надеждата им.

8Бедата минава точно покрай Божиите хора и удря грешните.

9Нечестните хора използват клюки,
за да разрушат своите съсед;

добрите хора са защитени от собствения си добър разум.

10Когато честните хора успяват,

а нечестивите изчезват - целият град празнува.

11Когато Бог благославя Своите хора, техният град преуспява,
но нечестивите лъжци могат да разрушат града.

12Глупаво е да казваш лоши неща за своя съсед.

Ако си разумен, ти ще пазиш тишина.

13Клюкаря разказва всичко,

но истинският приятел ще пази тайната.

14Един град без мъдри водачи, ще завърши в разруха;

един град с много мъдри водачи, ще запазен в безопасност.

15Опасно нещо е да гарантираш

изплащането на нечии чужд дълг. Не го прави!

16Любезната жена ще бъде уважавана,
но мъжът трябва да работи усърдно, за да забогатее. **А**

17Добрината се възнаграждава, н
о ако ти си жесток - нараняваш себе си.

18Подлостта няма да те заведе до никъде,
но добрината се възнаграждава.

19Винаги прави правилното нещо и ще живееш;
продължавай да вършиш неправда и ще умреш.

20Господ мрази потайните хора,
но обича всеки, който живее праведно.

21За едно можеш да бъдеш сигурен:
всички измамници ще бъдат наказани,
но Божиите хора ще избегнат наказанието.

22Красива жена, която постъпва глупаво
е като златен пръстен върху зурлата на свиня.

23Добрите хора искат това, което е най-доброто,
но причинителите на проблеми се надяват
да предизвикват проблеми. **Б**

24Понякога ти можеш да станеш богат,
когато си щедър или да обеднееш, когато си алчен.

25Щедростта ще бъде възнаградена:
дай чаша вода и ще получиш чаша вода обратно.

26Искай висока цена за житото и ще бъдеш прокълнат;
продай го на съответната цена и ще бъдеш похвален.

27Опитвай се усърдно да вършиш правда
и ще спечелиш приятели;
търси проблеми и ще ги намериш.

28Довери се на богатството си и ще бъдеш провален,
но Божиите хора ще преуспяват като здраво растение.

29Глупавите, които причиняват проблем в семейството,
няма да наследят нищо.

Те ще свършат като роби на някой благоразумен.

30Живей правилно и ще ядеш от дървото, даващо живот.
И ако действаш мъдро, другите ще те следват. **В**

31Ако добрите хора са възнаграждавани **Г** тук, на земята,
всички, които вършат жестоки и зли неща,
със сигурност ще бъдат наказани.

А но...забогатее: или "само един безскрупулен човек ще стане богат".

Б Добрите...проблеми. : или "Добрите хора правят това, което е най-добро, но тези, които причиняват беди, сеят раздори."

В действаш...следват: От еврейски; една древна версия "но насилието води до смърт."

Г възнаграждавани: или "наказани".

Ти не може да се скриеш зад злото

1 Да приемеш поправения е мъдро, а да ги отхвърлиш е глупаво.

2 Господ харесва всеки, който живее правилно,
но наказва всеки, който крои зли планове.

3 Грехът не може да ти предложи сигурност!

Но ако живееш правилно, ти ще бъдеш толкова сигурен,
както дърво с дълбоки корени.

4 Съпруга, която помага е съкровище за своя съпруг,
но съпруга, която засрамва, ще накара костите на съпруга си да изгният.

5 Добрите хора имат мили (благи, добри) мисли,
но ти никога не трябва да се доверяваш на съвета на някой зъл човек.

6 Лошият съвет е смъртоносен капан, но добрият съвет е като щит.

7 Победени ли са веднъж нечестивите, те изчезват завинаги,
но всеки, който се покорява на Бог, никога няма да бъде поклатен.

8 Добрият разум е достоен за хвала, но глупостта е проклетие.

9 По-добре е да си обикновен и да имаш само един слуга А,
отколкото да мислиш, че си някой и да умреш от глад.

10 Добрите хора са нежни към животните си, но злите хора са жестоки.

11 Здравото работещият фермер има храна повече от достатъчно;
фантазьорите не са нищо повече от глупаци.

12 Злият човек се опитва да се скрие зад злото; Б
добрите хора са като дървета с дълбоки корени.

13 Говорейки лъжи ние се хващаме в капан,
но като живеем правилно, бедите стоят далеч от нас.

14 Ние сме възнаграждавани или наказвани
за това, което говорим и правим.

15 Глупаците мислят, че знаят кое е най-добро,
но здравомислещите хора слушат съвет.

16 Да загубиш самообладание е глупост;
да пренебрегнеш обидата е умно.

17 Честният човек говори истината в съда,
но нечестният говори само лъжи.

18 Остри думи режат като меч,
но думите на мъдростта лекуват.

19 Истината ще трае вечно и лъжците скоро ще разберат това.

20 Злият ум е измамлив, но внимателните мисли донасят щастие.

21Добрите хора никога нямат беди,
но тези, които ги причиняват,
имат повече от достатъчно такива.
22Господ мрази всеки лъжец, но Той е приятел на всеки,
на когото може да се довери.
23Бъди чувствителен и не казвай всичко, което знаеш.
Само глупаците разпръскват глупостта си навсякъде.
24Труди се здраво и ти ще бъдеш лидер;
бъди мързелив и ще завършиш като слуга.
25Грижете са тежко робство, но нежната дума винаги носи утеха.
26По-добре е да вършиш правда,
отколкото да изгубиш пътя си като вършиш зло. **В**
27Всеки, който го мързи да готви ще умре от глад,
но този, който работи здраво е безценно съкровище. **Г**
28Следвай пътя на живота и няма да бъдеш притесняван от смъртта.

А По-добре...слуга: или "По-добре е просто да имаш обикновена работа".

Б Злият...злото.: или "Злите хора обичат това, което придобиват като са зли."

В зло: Един възможен превод на трудния еврейски текст в стих 26

Г но...съкровище: Един възможен превод на трудния еврейски текст.

Мъдрите приятели ще те направят мъдър

1Деца, които са разумни,
приемат поправка от родителите си,
а твърдоглавите(упоритите) деца
напълно го отхвърлят(пренебрегват).
2Ти ще бъдеш възнаграден добре,
когато казваш нещо мило,
но всичко, за което мислят някои хора, е
как да бъдат жестоки и зли.
3Пази това, което знаеш за себе си
и ти ще бъдеш в безопасност;
ако говориш твърде много, ще бъдеш опропастен.
4Без значение колко много искаш,
мързелуването няма да ти помогне,
но здравата работа ще те възнагради с повече от достатъчно.
5Добрият човек мрази измамата (лъжата),
но тези, които са зли, причиняват срам и позор.
6Живей правилно и ти ще бъдеш спасен!

А грехът ще те унищожи.
7Тези, които нямат нищо
могат да се преструват, че са богати,
тези, които имат всичко
могат да се преструват, че са бедни.
8На богатите може да им се наложи да платят откуп,
но бедните нямат такъв проблем.
9Светлината на добрия човек продължава да свети;
светлината на злия скоро ще премине.
10Твърде многото гордост причинява беди.
Бъди чувствителен (разумен, здравомислещ) и приемай съвет.
11Пари, придобити по нечестен начин,
ще изчезнат малко по малко;
пари, спечелени малко по малко,
ще растат и ще се увеличават.
12 Когато не получиш това, което искаш
може да се почувстваш зле,
но желание, което се сбъдва е дърво, даряващо живот.
13Ако отхвърлиш поучението на Бога,
ще платиш цената за това;
ако се покоряваш на заповедите Му,
ще бъдеш възнаграден.
14Благоразумните инструкции са като фонтан, даващ живот,
който ти помага да избягаш от всички смъртоносни капани.
15Правилното отсъждане е хвалено,
но хората без здрав разум са на пътя към погибел. **А**
16Ако имаш здрав разум, ти ще действаш благоразумно,
но глупаците действат като глупаци.
17Този, който ти носи послание, може
да накара нещата да изглеждат или по-добре,
или по-зле за теб.
18Всички, които отхвърлят поправка (коригиране),
ще бъдат бедни и опозорени;
всички, които приемат поправка, ще бъдат хвалени.
19Чувството, когато получиш нещо,
което искаш е страхотно,
но глупавият мрази да се отвръща от злото.
20Мъдрите приятели ще те направят мъдър,
но ти нараняваш себе си, когато се движиш с глупаци.
21Ако си съгрешил, ти си в беда,
но ако живееш правилно, ти ще бъдеш възнаграден.

22 Ако се покоряваш на Бога, ти ще имаш
какво да оставиш да своите внуци.
Ако не се покоряваш на Бога, тези,
които живеят правилно ще вземат това, което ти оставяш.

23 Дори когато земята на бедните
произведе голяма реколта,
от тях се взема чрез измама това,
което са произвели. **Б**

24 Ако обичаш своите деца, ти ще ги поправяш;
ако не ги обичаш, ти няма да ги поправяш.

25 Ако живееш правилно, ти ще имаш изобилна храна;
ако живееш нечестиво, ти ще си отидеш празен.

А хората...погибел: Едно възможно значение на трудния еврейски текст.

Б Едно възможно значение на трудния еврейски текст в стих 23.

Мъдростта дава здрав разум

1 Едно семейство се държи заедно чрез мъдростта на жената,
но то може да бъде разрушено чрез нейната глупост.

2 Като живееш правилно, ти показваш, че почиташ Господа;
като си безчестен (измамен, лъжлив), ти показваш, че Го презираш.

3 Горделивите глупаци са наказани за техните глупави приказки,
но здравомислещото говорене може да спаси твоя живот.

4 Без помощта на воловете няма да има реколта,
но със силни волове е възможна голяма реколта.

5 Честен свидетел казва истината;
нечестен свидетел говори само лъжи.

6 Присмивай се на Мъдростта и никога няма да я намериш.
Но ако имаш разбиране, знанието идва лесно.

7 Стой настрана от глупавите, иначе няма да научиш нищо.

8 Мъдрите хора имат достатъчно разум, за да открият своя път,
но глупавите се загубват.

9 Глупавите не се интересуват дали да сгрешили, **А**
но Бог се радва, когато хората вършат правда.

10 Никой не може наистина да знае колко си тъжен или щастлив.

11 Домът на добрият човек стои по-дълго от къщата на несправедния.

12 Ти може да си мислиш, че си на правилния път
и пак да завършиш със смърт.

13 Тъгата може да бъде скрита зад смеха,
а щастието може да завърши с тъга.

14 Ти жънеш това, което си посял,

независимо дали е добро или зло.

15 Не бъди глупав да вярваш всичко, което чуеш;

бъди умен и знай накъде се си запътил.

16 Само глупавият никога не внимава.

Затова бъди много внимателен и стой на страна от белите.

17 Глупавите бързо избухват и никой не те харесва,

ако на теб не може да ти се има доверие.

18 Глупостта води към глупост; бъди хитър и учи.

19 Нечестивите ще дойдат пълзейки пред тези,

които се покоряват на Бога.

20 Ако си беден, ти нямаш приятели,

но ако си богат, ти имаш много приятели.

21 Неправилно е да се мразят другите,

а Господ благославя всеки, който е мил към бедните.

22 Грешно е да се правят лоши планове,

но ти ще имаш верни приятели,

ако искаш да вършиш добро.

23 Здравата работа си заслужава,

но празните приказки ще те направят беден.

24 Мъдростта може да те направи богат,

но глупостта води до по-голяма глупост.

25 Честният свидетел може да ти спаси живота,

но на лъжците не може да се вярва.

26 Ако почиташ Господа,

ти и твоите деца имате здрава крепост

27 И фонтан, даващ живот,

който ви пази от смъртоносни капани.

28 Владетелите на силни нации са почитани;

владетелите на слаби нации не струват нищо.

29 Умно е да бъдеш търпелив,

но е глупаво да избухнеш (да изгубиш въздържаността си).

30 Здравословно е да бъдеш задоволен,

но завистта ще те погълне.

31 Ако оскърбяваш бедния, ти обиждаш неговия Създател;

ако си мил към него, ти Му показваш почит.

32 Във време на нещастие, нечестивите са разрушени,

но дори в смъртта, невинният има вяра. **Б**

33 Мъдростта се намира сред хора със здрав разум,

но глупавите не я познават. **В**

34 Да вършиш добро донася почест за нацията,

но грехът носи безчестие.

35 Царете възнаграждават слугите, които действат мъдро,
но наказват тези, които действат глупаво.

А Глупавите...сгрешили: Едно възможно значение на трудния еврейски текст.

Б но дори...вяра: Едно значение за трудния еврейски текст. Някои древни версии имат: "но добрите хора уповават на своята невинност."

В но...познават: Едно значение на трудния еврейски текст. Някои древни версии имат: "но не и в ума на глупавите."

Господ вижда всичко

1 Мил отговор утешава разгневените чувства,
но тежките думи ги предизвикват.

2 Мъдри думи излизат от мъдрите,
но глупаците говорят само глупости.

3 Господ вижда всичко - и доброто, и злото.

4 Нежните думи са добро лекарство,
но лъжливите думи могат да наранят истински.

5 Не бъди глупав и непокорен на своите родители.

Бъди умен! Приемай поправки!

6 Добрите хора стават богати,
но злите ще изгубят и това, което имат.

7 Мъдрите думи дават добър разум;
мислите на глупавия са безсмислени.

8 Господ се гнуси от подаръците на грешните,
но това, което Го прави щастлив е,
когато Неговите хора се молят.

9 Господ се отвращава от всички, които вършат зло,
но обича всеки, който върши правда.

10 Ако се обърнеш от правия път, ти ще бъдеш наказан;
ако не приемеш поправки (корекция), ти ще умреш.

11 Ако Господ може да вижда всичко в света на мъртвите,
Той може да вижда и в нашите сърца.

12 Тези, които се присмиват на другите,
не обичат да бъдат поправяни
и те не молят за помощ от някой разумен.

13 Щастието те кара да се усмихваш; тъгата може да те смачка.

14 Всеки с добър разум копнее да учи повече,
но глупаците са гладни за глупости.

15 Бедните имат труден живот,
но да бъдеш доволен е толкова добро, както безкраен празник.

16 По-добре е да се покоряваш на Господа и да имаш малко,

отколкото да бъдеш много богат и ужасно объркан.
17Обикновено ядене с любов е по-добре
от празник, където има омраза.
18Да изгубиш самообладание може да причини много проблеми,
но ако останеш спокоен, спора отпада.
19Да бъдеш мързелив е като да вървиш по трънлив път,
но всеки, който върши правда върви по прав път.
20Благоразумни деца правят родителите си щастливи,
но глупавите са мразени от родителите си.
21Глупостта донася щастие на безразсъдните глупаци,
но всеки с добър разум следва правият път.
22Без добър съвет всичко се обърква,
за това се изисква внимателно планиране,
за да се оправят нещата.
23Да дадеш правилният отговор на правилното време
прави всеки щастлив.
24Всички, които са мъдри, следват път,
който води нагоре към живот и далеч от смърт.
25Господ разрушава домовете на тези, които са горделиви,
но пази (защитава) имуществото на вдовиците.
26Господ мрази злите мисли, но милите думи са Му угодни.
27Да си алчен причинява проблеми на твоето семейство,
но като отхвърляш подкупи, ти защитаваш себе си.
28Добрите хора мислят преди да отговорят,
но злите (безбожни, грешни) говорят зло без да мислят изобщо.
29Господ никога не чува молитвите на грешните,
но Той отговаря на молитвите на всички, които Му се покоряват.
30Приятелската усмивка те прави щастлив
и добрата новина те прави да се чувстваш силен.
31Дравословното поправяне е добро
и ако го приемеш, ще бъдеш мъдър.
32Като отхвърляш наставление (инструкции),
ти нараняваш само себе си,
когато ги приемаш, те ти носят добър разум.
33Да показваш почит към Господа, ще те направи мъдър
и да си смирен, ще ти донесе чест.

Господ има последната дума

1Ние, хората, си правим планове,
но Господ има последната дума.

2 Ние можем да си мислим, че знаем кое е правилно,
но Господ е съдията на нашите мотиви.

3 Сподели плановете си с Господа и ти ще успееш.

4 Господ има причина за всичко, което прави
и Той оставя злите хора да живеят само,
за да бъдат наказани.

5 Господ не харесва някой, който е самонадеян
и ти можеш да бъдеш сигурен, че той ще бъде наказан.

6 Ако ние истински обичаме Бог,
нашите грехове ще бъдат простени;
ако Му показваме почит,
ние ще бъдем държани настрана от греха.

7 Когато угаждаме на Бога,
дори нашите врагове стават приятели с нас.

8 По-добре е да бъдеш честен и беден,
отколкото да бъдеш нечестен и богат.

9 Ние си правим собствени плановете,
но Господ решава къде ще отидем.

10 Управителите говорят с власт и никога не грешат.

11 Господ не харесва, когато мамим в бизнеса.

12 Правосъдието прави управителите могъщи.
Те трябва да мразят злото

13 И да обичат истината и почтеността.

14 Гневният управител може да те заведе на смърт.
Така че бъди мъдър и не го разгневявай!

15 Когато управителят е щастлив и е доволен от теб
това е като освежаващ дъжд и ти ще живееш.

16 Много по-добре е да бъдеш мъдър и разумен,
отколкото да бъдеш богат.

17 Божиите хора отбягват злите пътища
и те пазят себе си като внимават къде отиват.

18 Твърде многото гордост ще те унищожи.

19 По-добре е да бъдеш смирен и беден,
отколкото да забогатееш като си взимал на сила.

20 Ако знаеш какво правиш **A**, ти ще преуспяваш.
Бог благославя всеки, който Му се доверява.

21 Доброто отсъждане показва, че ти си мъдър
и ако говориш мило (благо, меко),
ти можеш да поучаваш другите.

22 Добрият разум е фонтан, който дава живот,
но глупците са наказани чрез своята глупост.

- 23 Ти можеш да убеждаваш другите,
ако си мъдър и говориш разумно.
- 24 Сърдечните (мили, любезни) думи са като мед –
те насърчават и те карат да се чувстваш силен.
- 25 Понякога това, което изглежда правилно
е всъщност път към смърт.
- 26 Колкото си по-гладен, толкова повече работи.
- 27 Безполезните хора планират нещастия.
Даже техните думи изгарят като пламтящ огън.
- 28 Ключкарството не е добро!
То причинява огорчение (неприязън) и разделя приятели.
- 29 Не се доверявай на жестоки хора!
Те ще те примамят да вършиш лоши неща.
- 30 Когато някой примигва и се хили зад гърба ти,
наближава беда.
- 31 Прошарената коса е славна корона,
носена от тези, които се живели правилно.
- 32 Да контролираш своята избухливост е по-добре,
отколкото да бъдеш герой, завладял един град.
- 33 Ние правим свои решения,
но само Господ определя какво ще се случи.

А знаеш...правиш: или "правиш това, което мислиш."

Нашите мисли са изпитвани от Господа

- 1 Суха коричка хляб, хапвана на спокойствие и мир
е по-добра от ядене на празненство, където всеки се кара.
- 2 Здравото работещият слуга ще заеме мястото на лошото дете
и на този слуга ще му се даде наследство
също като на другите деца.
- 3 Среброто и златото се изпитват чрез пламъците на огъня;
нашите мисли се изпитват от Господа.
- 4 Злотворците слушат злотворци и лъжците слушат лъжци.
- 5 Като оскърбяваш бедния, ти оскърбяваш своя Създател.
Ти ще бъдеш наказан, ако се подиграваш на някой в беда.
- 6 Дядовците и бабите се гордеят със своите внуци
и децата трябва да се гордеят със своите родители.
- 7 На един глупак му звучи странно да говори разумно,
но още по-лошо е за управител да говори лъжи.
- 8 Подкупът действа чудотворно
като магическо заклинание, което донася щастие.

- 9Ти ще задържиш своите приятели като им прощаваш,
но ще ги загубиш,
ако продължаваш да говориш за техните грешки.
- 10Разумен човек приема поправки (корекция),
но не можеш да вкараш разум в глупака.
- 11Злият човек иска да се бунтува, така че
срещу него ще бъдат изпратени жестоки нападатели.
- 12Мечка, лишена от малките ѝ е по-малко опасна от инат глупак.
- 13Ти винаги ще имаш беди, ако си дребнав и стиснат към тези,
които са добри към теб.
- 14Започването на спор е като езеро с вода,
така че спри преди да се появи истинската беда.
- 15Господ не харесва този, който защитава виновния
или обвинява невинния.
- 16Защо трябва глупавите да имат пари за образование,
когато те отказват да учат?
- 17Приятелият е приятел винаги, а роднините са родени,
за да споделят нашите проблеми.
- 18Глупаво е да гарантираш заема на някой друг.
- 19Лонамерените и гордите обичат бедите (нещастията)
и продължават да молят да бъдат наранени.
- 20Нечестието не те прави добър,
а говоренето на лъжи ще ти докара беда.
- 21Не е никакво удоволствие да си родител на глупак
и да получаваш само болка.
- 22Ако си радостен, ти се чувстваш добре;
ако си тъжен, ти нараняваш всички около себе си.
- 23Измамника приема тайно подкупи,
за да пречи на правосъдието
(за да не може справедливостта да бъде изявена).
- 24Всеки, който е мъдър знае кое носи здрав разум,
но глупавите никога не могат да наваксат изпуснатото.
- 25Глупавите деца донасят тъга на баща си и болка на майка си.
- 26Не е честно да се наказва невинния
и този, който върши правда.
- 27По-разумно е да бъдеш човек,
който казва само няколко думи и да останеш мълчалив.
- 28Дори глупаците изглеждат умни, когато мълчат.

Неправилно е да подкрепяме виновния

- 1 Да мислим само за себе си и да се подиграваме на хората, които имат разум е егоистично и глупаво. **А**
- 2 Глупавите нямат желание да учат; те предпочитат да дават своето собствено мнение.
- 3 Вършенето на неправда води към срам и безчестие.
- 4 Мъдрите думи са поток, изтичащ от дълбоки извори.
- 5 Неправилно е да подкрепяме виновния, а невинния да не може да получи справедливост.
- 6 Глупавото говорене ще те вкара в много беди.
- 7 Да говориш глупости е също като да правиш капан, за да разрушиш себе си.
- 8 Няма нищо по-вкусно от вкуса на клюкарството! То се топи в устата.
- 9 Няма разлика в това да си мързелив и да създаваш беди.
- 10 Господ е мощна кула, където Неговите хора могат да тичат, за да се спасят.
- 11 Богатите мислят, че парите им са защитна стена.
- 12 Гордостта води към разрушение; смирението води към почит.
- 13 Засрамващо и глупаво е да отговаряш преди да си чул.
- 14 Да бъдеш радостен помага, когато си болен, но нищо не може да ти помогне, когато си се предал.
- 15 Всеки с добър разум иска да учи.
- 16 Подаръкът ти проправя път да се видиш с всеки.
- 17 Ти може да си мислиш, че се спечелил делото в съда, но почакай да се изкаже и твоят опонент.
- 18 Претеглянето на сламата е един от начините да разрешиш труден случай.
- 19 Сдобряването с приятел, който си обидил **Б** е по-трудно от разбиването на градската стена.
- 20 Направи думите си добри и ще си радостен, че си го направил.
- 21 Думите могат да донесат смърт или живот! Говори много и ще сърбаш това, което си надробил.
- 22 Най-голямото богатство на един мъж е неговата съпруга. Тя е подарък от Бог.
- 23 Бедният трябва да моли за помощ, но богатият може да даде жесток отговор.
- 24 Някои приятели не ти помагат, но истинският приятел е по-близък от твоето собствено семейство.

- А** Да...глупаво. : Едно възможно значение на трудния еврейски текст в стих 1.
Б Сдобряването...обидил. : Едно възможно значение на трудния еврейски текст.

Мъдро е да бъдеш търпелив

- 1По-добре е да бъдеш беден и да живееш праведно,
отколкото да бъдеш глупав лъжец.
- 2Желанието и глупостта не си подхождат.
Ако си твърде нетърпелив, ще пропуснеш пътя.
- 3Ние се съсипваме чрез собствената си глупост,
въпреки че обвиняваме Бог.
- 4Богатите имат много приятели;
бедните нямат никакви.
- 5Нечестните свидетели и лъжците
няма да избягат от наказание.
- 6Всички се опитват да бъдат приятели с тези,
които могат да им помогнат.
- 7Ако си беден, твоите роднини те отхвърлят,
а приятелите ти дори се отнасят по-лошо.
Когато ти наистина се нуждаеш от тях, те не са до тебе. **А**
- 8Направи си услуга като имаш добър разум -
ще бъдеш радостен, че си го направил.
- 9Нечестните свидетели и лъжците ще бъдат разрушени.
- 10Неправилно е глупакът да живее в разкош
или слуга да управлява вместо цар.
- 11Мъдро е да бъдеш търпелив
и да показваш какъв си като прощаваш.
- 12Разгневен цар вика като лъв,
но когато е удовлетворен - той е като роса върху посевите.
- 13Глупавият син донася позор на баща си.
Натякваща съпруга няма спиране
като капките на дъжда - кап, кап, кап.
- 14Ти може да наследиш всичко от своите родители,
но благоразумната съпруга е дар от Господа.
- 15Ако си мързелив и проспиваш времето си, ти ще гладуваш.
- 16Покорявай се на Господното учение и ще живееш;
не се покорявай - и ще умреш.
- 17Като даваш на бедните, заемаш на Господа
и това ще ти бъде добре от платено.
- 18Поправяй децата си докато не е станало твърде късно.
Ако не ги наказваш, ти ги разрушаваш.

- 19Хора с лош характер са винаги в беда
и се нуждаят отново и отново. **Б**
- 20Приемай съвет и поправяне,
за да живееш разумно.
- 21Ние можем да имаме много планове,
но Господ ще направи това, което Той е решил.
- 22Това, което има най-голямо значение е верността.
По-добре е да си беден, отколкото лъжец.
- 23Отдаването на почит на Господа донася истински живот,
ако правиш това - можеш да се отпуснеш без страх от опасност.
- 24Някои хора са твърде мързеливи,
за да си вдигнат ръката и да се нахранят.
- 25Глупавите се научават на добър разум
като виждат наказанието на другите.
Разумният човек се учи като бъде поправян.
- 26Деца, които донасят позор, ограбват бащите си
и пропъждат майките си.
- 27Ако спреш да учиш, ти ще забравиш и това, което вече знаеш.
- 28Лъжливият свидетел се подиграва на съдебната система
и престъпниците си мислят,
че престъплението е наистина приятно.
- 29Всеки глупак само чака да бъде наказан.

А когато...няма: Едно възможно значение на трудния еврейски текст.

Б и...отново: Едно възможно значение на трудния еврейски текст.

Думите на Мъдростта са по-добри от златото

- 1Никак не е умно да се напиеш!
Пиенето те прави глупак и води до борби.
- 2Гневният управител е като ревящ лъв,
дори и един да разгневиш - си мъртъв.
- 3Прави ти чест да отбягваш битките.
Само глупавите обичат караниците.
- 4Ако си твърде мързелив да ореш, не очаквай жътва.
- 5Мислите на някой може да са дълбоки като океан,
но ако си умен, ти ще ги откриеш.
- 6Има много хора, които казват: "Можеш да ми се довериш!"
Но можеш ли да им имаш доверие?
- 7Добрите хора живеят праведно
и Бог благославя децата, които следват техния пример.
- 8Когато управниците разрешават случаи,

претеглят доказателствата.

9 Може ли някой от нас наистина да каже:

"Мислите ми са чисти и греховете ми са отминали" ?

10 Две неща мрази Господ: нечестни везни и неточни мерки.

11 Доброто или лошото, което децата правят,
показва какви са те.

12 Чуването и виждането са дар от Господа.

13 Ако спиш през цялото време, ще гладуваш.

Ако станеш и работиш, ще имаш достатъчно храна.

14 Всеки обича да се хвали с това, което си е купил.

15 Благоразумни думи са по-добри от злато и бижута.

16 Заслужаваш да си загубиш палтото,
ако си го дал назаем на някой, за да гарантираш
плащането на дълг на непознат.

17 Храната, която се придобива чрез измама
може да изглежда вкусна, но се преобръща в пясък.

18 Бъди сигурен, че имаш правилен съвет,
преди да правиш планове или да започваш война.

19 Стой на страна от клюкарите – те казват всичко.

20 Децата, които проклинат родителите си,
ще отидат в страната на мрака
още преди да е дошло времето им.

21 Бързото **А** забогатяване може да се обърне в проклетие.

22 Не се опитвай дори да го придобиеш.

Довери се на Господа и Той ще ти помогне.

23 Господ мрази нечестни везни и неточни мерки.

Така че – недей да мамиш!

24 Как можем да знаем какво ще ни се случи,
когато само Господ решава?

25 Не попадай в капана да правиш обещания на Бог,
преди да си помислил!

26 Мъдрият управник наказва строго всеки престъпник.

27 Нашите мисли са лампа от Господа
и те претърсват нашето сърце.

28 Управниците са защитавани от Божията милост и вяност,
Но **Б** те трябва да бъдат милостиви, за да пребъдва царството им.

29 Младите хора са горди в своята сила,
но много по-прекрасни са сивите коси на мъдростта.

30 Строгий бой може да извади от теб всичкото зло!

А бързото: или "по неправилен начин".

Б от...но: или "от своята милост...и".

Господ е в контрол

1 Господ контролира управниците,

също както определя курса на реките.

2 Ние можем да си мислим, че вършим правилните неща,
но Господ винаги знае какво има в нашите сърца.

3 Вършенето на това, което е добро и справедливо,
угажда на Господа повече от жертване.

4 Злите хора са горди и арогантни,
но единствения плод, който дават е грях **А**.

5 Ако планираш и работиш здраво,
ще имаш изобилие, но ако бързаш,
ще завършиш в бедност.

6 Маменето с цел забогатяване е глупава мечта,
не по-добра от самоубийство **Б**.

7 Ти разрушаваш себе си като си жесток и насилник,
отказвайки да живееш правилен живот.

8 Всички измамници са лъжци,
но всеки, който е невинен ще върши правда.

9 По-добре е да останеш отвън, на покрива на къщата си,
отколкото да живееш вътре със заяждаща се съпруга.

10 Злите хора искат да правят зло, дори и на своите приятели.

11 Неукният глупак се учи като гледа наказването на другите,
а благоразумният човек се учи от инструкции.

12 Бог е винаги верен! Той знае какво правят нечестивите
и ще ги накаже.

13 Ако не искаш да помагаш на бедните,
не очаквай да бъдеш чул, когато викаш за помощ.

14 Скритият подкуп ще те спаси от нечий жесток гняв.

15 Когато е извършена справедливост, добрите граждани се радват,
а измамниците са ужасени.

16 Ако спреш да използваш здравия разум, ще се намериш в гроба.

17 Пияниците и тези, който живеят само за удоволствие,
ще изгубят всичко, което притежават.

18 Божиите хора ще се спасят,
но всички нечестиви ще платят цената.

19 По-добре е в пустинята, отколкото в къщи
с натякваща и оплакваща се съпруга.

20 Бъди здравомислещ и събирай скъпоценни съкровища.
Не ги пропилявай като глупак.

21 Ако се опитваш да бъдеш мил и добър,
ще бъдеш благословен с живот, сила и почест.
22 Един мъдър човек може да победи град,
пълен с войници и да плени техните крепости.
23 Да внимаваш какво казваш може да ти спести много проблеми.
24 Ако си горд и самонадеян, всеки ще каже: "Ти си сноб!"
25-26 Ще бъде фатално, ако искаш твърде много,
а си твърде мързелив да работиш.
Но хората, които се покоряват на Бога винаги са щедри.
27 Господ презира жертване от нечестиви хора със зли мотиви.
28 Ако говориш лъжи в съда, ти си свършен.
Само изпитания свидетел може да свърши работата.
29 Нечестивите хора се заблуждават в техния път,
а Божиите хора мислят преди да предприемат нещо.
30 Без значение колко много знаеш или какви планове правиш,
ти не можеш да победиш Господа.
31 Дори ако в армията ти има коне, готови за битка,
Господ винаги ще спечели.

А но...грях: или "но грехът е единствената светлина, която те следват".

Б но...самоубийство: Едно възможно значение на трудния еврейски текст.

Ценността на добрата репутация

1 Добрата репутация и уважението
струват много повече от злато и сребро.
2 Всички са създадени от Господа - и богатият, и бедният.
3 Когато видиш, че идва беда,
не бъди глупав да вървиш точно срещу нея,
но бъди умен и се скрий.
4 Почитай Господа и Му служи!
Твоята награда ще бъде богатство, дълъг живот и почест.
5 Измамниците вървят надолу
по път, пълен с тръни и капани.
Стой на страна от него!
6 Учи децата си да различават доброто от злото
и когато пораснат, те ще продължат да вършат добро.
7 Бедните са управлявани от богатите
и които взимат на заем са роби на лихварите.
8 Причинителите на проблеми попадат в проблеми
и техния ужасен гняв няма да ги доведе до никъде.
9 Господ благославя всеки,
който свободно дава храна на бедните.

- 10 Споровете и борбите ще свършат,
ако изгоните тези, които оскърбяват другите.
- 11 Царят е приятел с всички,
които са искрени и говорят доброжелателно.
- 12 Господ наблюдава всеки, който показва добър разум, но Той осуетява
плановите на измамниците и лъжците.
- 13 Не бъди толкова мързелив да казваш:
"Ако отида на работа, ще ме изяде лъв!"
- 14 Думите на лоша жена са като дълбока яма,
ако разгневиш Господа, ще паднеш в нея.
- 15 Всички деца са глупави,
но навременното поправяне ще ги промени.
- 16 Дали мамиш бедните за печалба
или даваш подаръци на богатите - и в двата случая губиш.

Тридесет мъдри изречения

- 17 Ето някои думи на мъдри хора, така че
слушай внимателно, когато поучавам.
- 18 Ти ще бъдеш радостен, че знаеш тези думи
и че можеш да ги разказваш.
- 19 Аз ги поучавам днес, за да можеш да се довериш на Господа.
- 20 Аз записах тридесет изказвания, изпълнени с важни съвети.
- 21 Ти можеш напълно да им се довериш,
че ще ти дадат правилните думи за тези, които те обвиняват.

- 1 -

- 22 Недей да мамиш бедните, нито да ги лъжеш в съда.
- 23 Господ е техния защитник и това, което им направиш,
Господ ще направи на теб.

- 2 -

- 24 Не ставай приятел с никой, който има лош характер.
- 25 Ти можеш да станеш като него и да се хванеш в капан.

- 3 -

- 26 Не ставай гарант за плащането на чужд дълг.
- 27 Ако нямаш парите, можеш да загубиш леглото си.

- 4 -

- 28 Не премествай гранично колче **A**, поставено от твоите предци.

- 5 -

- 29 Ако вършиш добре работата си, ще работиш за управник
и никога няма да бъдеш слуга.

А колче: В древния Израел граничните линии са били свещени, защото цялото имущество е било дар от Бог. Виж Втор.19:14.

-6-

1 Когато си поканен на гости да ядеш с царя,
използвай най-добрите си обноски.

2 Не бързай и не се натъпквай!

Това ще бъде също като да ти прережат гърлото.

3 Не бъди алчен за всичко,
което е луксозно и привлекателно!

То може да не е толкова вкусно.

-7-

4 Откажи се от усърдните си опити да забогатееш.

5 Парите ти ще отлетят преди да разбереш,
също като внезапно отлетял орел.

-8-

6 Без значение колко е вкусна храната на егоистичен човек,
не приемай поканата му да ядеш с него.

7 Такива хора те наблюдават и си отбелязват колко ядеш **А**.
Те казват: "Вземи колкото искаш!",
но всъщност го нямат в предвид.

8 Хапките ти ще се върнат обратно
и всичките ти мили думи ще бъдат напразно.

-9-

9 Не говори с глупавите - те само ще се забавляват (присмиват).

-10-

10 Не премествай граничното колче **Б**, нито взимай земя,
която принадлежи на сирачетата.

11 Бог Всемогъщият е там, за да ги защити от теб.

-11-

12 Слушай инструкции и направи най-доброто, за да учиш.

-12-

13 Не пропускай да поправяш децата си.

Няма да ги убиеш като си строг,

14 а това дори може да им спаси живота.

-13-

15 Деца мои, ако показвате добър разум, ще бъда щастлив,

16 и ако говорите истината, аз истински ще се радвам.

-14-

17 Не завиждай на грешниците, но винаги почитай Господа.

18 Тогава ти ще имаш истинска надежда за бъдещето.

-15-

19 Слушайте ме, деца мои! Бъдете мъдри

и имайте достатъчно разум, за да следвате правилният път.

20 Не бъдете пияници, нито се тъпчете с много храна!

21 Това ще ви докара сънливост и ти ще завършиш в бедност
и с дрипи вместо дрехи.

-16-

22 Слушайте баща си и не отхвърляйте майка си, когато остарее.

23 Инвестирай в истина и мъдрост, дисциплина и здрав разум
и не се отделяй от тях.

24 Направи баща си истински щастлив като живееш правилно
и показваш добро отсъждане.

25 Нека родителите ти да се гордеят с теб, особено майка ти.

-17-

26 Сине мой, слушай и с радост следвай моя пример.

27 Лоши жени и неверни съпруги са като дълбока яма -

28 те чакат да те атакуват, както банда крадци
причакват жертва след жертва.

-18-

29 Кой е винаги в беда? Кой се кара и спори?

Кой е наранен и контузен? Чии очи са червени?

30 Всеки, който остава до късно, искайки още едно питие.

31 Дори не поглеждай това оцветено нещо, пенещо се в чашата!

То се плъзга надолу толкова лесно,

32 но по-късно хапе като отровна змия.

33 Ти ще видиш странни неща и умът ти ще ти прави номера.

34 Ти ще се чувстваш като някой, който се опитва да заспи
по време на буря на кораб.

35 Ще бъдеш контузен навсякъде, без дори да си спомняш
как се е случило всичко това.

И когато си лягаш, ще се събуждаш, питайки:

"Кога ще дойде утрото, за да мога да пие още повече?"

А Такива хора...ядеш. Едно възможно значение на трудния еврейски текст.

Б колче: Виж бележката към 22:28.

-19-

1 Не завиждай на измамниците, нито искай да си техен приятел.

2Всичко, за което те мислят и говорят е насилие и жестокост.

-20-

3Използвай мъдрост и разбиране, за да установиш дома си;

4нека добрият разум изпълни стаите с безценни съкровища.

-21-

5Мъдростта донася сила, а знанието носи сила.

6Битки са спечелвани чрез слушане на съвет
и правене на много планове.

-22-

7Мъдростта идва твърде много за глупавите!

Техният съвет не е добър.

-23-

8Никой освен причинителите на беди не мислят за проблеми.

9Всеки мрази безразсъден глупак, който измисля начин да греши.

-24-

10Не се предавай във време на беда и не бъди безпомощен.

-25-

11Не се подлъгвай да избавяш този, който се е обрекъл на смърт.

12Не казвай: "Аз не знаех това!" Бог може да прочете мислите ти.

Той наблюдава всеки един от нас и знае нашите мисли.

И Бог ще ни върне за това, което правим.

-26-

13Медът е добър за вас, деца мои, и на вкус е сладък.

14Мъдростта е като меда за вашия живот -

ако я намерите, бъдещето ви е осветено.

-27-

15Не бъди жесток човек, който атакува добрите хора
и нанява техните семейства.

16Дори ако добрият човек падне 7 пъти, той отново ще се изправи.

Но когато нещастие удари нечестивия - това е краят му.

-28-

17Не се радвай, когато видиш враговете си хванати и повалени.

18Господ ще разбере това и ще бъде много нещастен.

И тогава Той ще спре да им се гневи.

-29-

19Не позволявай на злите хора да те притесняват,
нито да те карат да ревнуваш.

20Скоро те ще изгаснат, както пламъкът на свещ изгасва.

-30-

21Деца мои, вие трябва да почитате Господа и царя,

и не трябва да ставате приятели с никой,
който се бунтува срещу единия или другия.
22Кой знае какво внезапно бедствие може да дойде
от Господ или от управника?

Още изречения, които носят добър разум

23Ето още няколко изказвания, които са разумни:
Когато отсъждаш, ти трябва да бъдеш честен.
24Ако оставиш виновниците на свобода,
хората от цялата нация ще те намразят и проклинат.
25Но ако накажеш виновните, нещата ти ще потръгнат
и ти ще просперираш.
26Даването на честен отговор е белег за истинско приятелство.
27Подготви своите поля и посеи семената си
преди да започнеш дом.
28Не обвинявай никой, който не е виновен,
29Нито да казваш на някой: "Ще си оправя сметките с теб!"
30Веднъж се разхождах по полето
и покрай лозето на мързеливия глупак.
31Там навсякъде имаше тръни и плевели
и каменната стена беше съборена.
32Когато видях това си взех поука:
33Малко спане. Малко дрямка. Сгъвай ръцете си и бездействай.
34Изведнъж бедността те удря и всичко е изгубено!

Още от Соломоновите мъдри думи

1Тук има още няколко от Соломоновите притчи.
Те бяха преписани от служителите на цар Езекия от Юда.
2Бог е хвален за това, че е обвит в тайнство;
управниците са хвалени за това, че обясняват тайни.
3Кой може да разбере напълно мислите на един управник?
Те се простират отвъд морето и отиват дълбоко в земята.
4Среброто трябва да бъде пречистено,
преди да бъде използвано за направата на нещо ценно.
5Злите хора трябва да бъдат премахнати,
преди някой да може да управлява с правосъдие.
6Не се опитвай да изглеждаш важен на приема на управника.
7По-добре е управникът да ти даде висок пост,
отколкото да бъдеш засрамен пред кралските служители.
Бъди сигурен, че си прав,

8Преди да съдиш някого,
защото можеш да загубиш делото
и да бъдеш засрамен.

9Когато не можеш да се разбереш с някой,
недей да клюкарстваш за това. **A**

10Другите ще разберат за това и тогава
твоята репутация ще бъде разрушена.

11Точната дума на правилното време
е като скъпоценно злато върху сребро.

12Да чуеш добър съвет струва много повече
от бижу, направено от злато.

13Пратеник, на когото можеш да се довериш,
е толкова освежаващ, както студена вода през лятото.

14Нарушено обещание е по-лошо
от дъждовни облаци без дъжд.

15Търпеливо и нежно говорене могат да убедят управник
и да разрешат всеки проблем.

16Ако ядеш прекалено много мед, можеш да се разболееш.

17Не посещавай твърде често приятели,
защото те ще се изморят от това и ще започнат да те мразят.

18Да говориш лъжи за приятели
е като да ги атакуваш с тояги, мечове и остри стрели.

19Приятел, на когото не можеш да се довериш,
е като да имаш зъбобол или счупен крак.

20Да пееш на човек в дълбока мъка
е като да изливаш оцет в отворена рана. **B**

21Ако враговете ти са гладни, дай им нещо за ядене.
И ако са жадни, дай им нещо да пият.

22Това ще бъде също като да натрупаш горящи въглени
на главите им. И Господ ще те възнагради.

23Също както дъжд, довян от север,
гневът е причинен от жестоки думи.

24По-добре е да стоиш отвън, на покрива на къщата си,
отколкото да живееш вътре със заядлива съпруга.

25Добри новини от далече освежават
като студена вода, когато си жаден.

26Когато добрият човек отстъпва пред нечестивия,
това е като стоварване на боклук в поток с чиста вода.

27Не яж твърде много мед, нито искай винаги похвала. **B**

28Да изгубиш самоконтрол те прави толкова безпомощен,
както е град без стени.

- А** Когато...това: Или "Разрешавайте проблем лично помежду си с твоя съсед и не въвличайте други."
- Б** Едно възможно значение на трудния еврейски текст.
- В** нито...похвала: Едно от възможните значения на трудния еврейски текст.

Не бъди глупав

- 1 Да очакваш сняг през лятото и дъжд през сухия сезон е по-разумно, отколкото да почиташ глупака.
- 2 Проклятие, което не заслужаваш, ще отлети като врабче или лястовица.
- 3 Както конете и магаретата трябва да бъдат бити и обуздавани, така трябва да бъдат третирани и глупаците.
- 4 Не ставай глупав като отговаряш на глупавите.
- 5 Но ако отговаряш на някои, покажи им колко глупави са те, така че да не се мислят за умни.
- 6 Да изпратиш съобщение чрез глупак е като да си отсечеш крака и като да пиеш отрова.
- 7 Глупак, говорещ мъдри думи е като спортист с обездвижени крака. **А**
- 8 Би ли почитал глупака?
- Защо не стреляш с прашка, с вързан за нея камък?
- 9 Бодливият храст, размахван наоколо от пияния не е по-лош от притча в устата на глупака.
- 10 Не е умно да стреляш със стрели всеки минаващ, както и да наемеш банда безполезни хора. **Б**
- 11 Кучетата се връщат да ядът своя бълвоч, също както глупавите повтарят своите глупости.
- 12 Има повече надежда за глупавия, отколкото за някой, който казва: "Аз наистина съм умен!"
- 13 Не бъди мързелив и да повтаряш: "Навън има лъв!"
- 14 Вратата се завърта на пантите си, а мързеливият човек се завърта само в леглото си.
- 15 Някои от нас са толкова мързеливи, че не искат да повдигнат ръката си, за да се нахранят.
- 16 Мързеливият човек казва: "Аз съм по-умен от всеки друг!"
- 17 По-добре е да хванеш бясно куче за ушите, отколкото да участваш в чужда кавга.
- 18 Не е по-откачено да стреляш с остри и огнени стрели,
- 19 отколкото да измамиш някого и да кажеш: "Просто се пошегувах!"

20Където няма масло, огънят изгасва;
където няма клюки, споровете биват прекратявани.
21Тези, които причиняват беди
започват конфликти, също както искрата
и маслото запалват огъня.
22Няма нищо по-вкусно от вкуса на клюките!
Те се топят в устата ти.
23Да скриваш мисли, пълни с омраза зад спокойно **В** говорене
е като обличане на глинен съд с евтина полировка.
24-25Приятното говорене на врага крие повече лоши планове, отколкото
могат да се преброят, така че не вярвай нито дума.
26Всеки ще прозре тези лоши планове.
27Ако копаяш яма, ще паднеш в нея;
ако търкаляш камък, той ще се обърне върху тебе.
28Наблюдавай всеки, който говори лъжи и ласкае -
целта му е да те хване.

А с...крака: Едно възможно значение.

Б хора: Едно възможно значение.

В спокойно: Една древна версия; Еврейски "пълнен с омраза".

Не се хвали с утрешния ден

1Не се хвали с утрешния ден!
Всеки ден си носи свои собствени изненади.
2Не се хвали със себе си - нека другите да те хвалят!
3Камъните и пясъкът са тежки,
но бедите, причинени от глупак са много по-тежък товар.
4Един гневен човек е опасен, но ревнивият е още по-зъл.
5Истинският добър приятел свободно ще те поправа.
6Можеш да се довериш на приятел, който те поправа,
но целувките от враг не са нищо друго освен лъжи.
7Ако имаш достатъчно храна, медът няма да ти е вкусен,
но ако си истински гладен, ще ядеш всичко.
8Когато си далеч от дома,
се чувстваш като птица без гнездо.
9Сладката миризма на тамяна
може да те накара да се чувстваш добре,
но истинското приятелство все още **А** е по-добро.
10Не изоставяй стар семеен приятел,
нито посещавай свои близки, когато си в беда.
Приятел наблизко е по-добре, отколкото роднини на далеч.

11Мое дете, показвай благоразумие!

Тогава ще бъда щастлив и ще мога да отговоря
на всеки, който ме критикува.

12Бъди внимателен и се скрий, когато видиш опасност.

Не бъди глупав и не върви срещу опасността.

13Не давай назаем пари на непознат,
докато не вземеш нещо, което да гарантира връщането му.

14Поздрав на висок глас рано сутрин е като проклетие.

15Непрестанното капане на дъжда
и заяждането на съпругата са едно и също нещо.

16По-лесно е да хванеш вятъра или да държиш зехтин в ръката си,
отколкото да спреш заядлива съпруга.

17Също както желязо остри желязо,
така приятелите острят умовете си един на друг.

18Грижи се за едно дърво и ще ядеш плода му;
гледай какво прави господарят ти и ще бъдеш похвален.

19Ти виждаш лицето си в огледалото
и своите мисли в ума на другите.

20Смъртта и гробът никога не са задоволени, нито пък ние.

21Злато и сребро се изпробват в нагорещена до червено пещ,
но ние сме изпитвани чрез похвалите.

22Без значение колко жестоко си бил глупакът,
не можеш да удариш глупостта.

23Ти трябва добре да се грижиш за своите овце и кози,

24защото богатството и уважението не траят вечно.

25След като сеното е окосено и новите стръкове се появяват,
и жътвата приключи,

26ти можеш да продадеш агнета и козли и да купиш дрехи и земя.

27От козето мляко можеш да направиш достатъчно сирене,
за да храниш семейството си и всичките си слуги.

A все още: Едно възможно значение.

Законът на Бога носи разум

1Нечестивите хора бягат, когато никой не ги гони,
но тези, които живеят праведно, са смели като лъвовете.

2Във време на гражданска война има много лидери,
но разумният водач възстановява закона и реда **A**.

3Когато някой беден вземе висш пост и пренебрегва бедните,
това е като пороен дъжд, унищожаваш реколтата.

4Нарушителите на закона хвалят престъпниците,

но гражданите, които спазват закона,
винаги се опълчват срещу тях.

5Престъпниците не знаят какво означава правосъдие,
но всички, които почитат Господа напълно го разбират.

6По-добре е да бъдеш беден и да живееш праведно,
отколкото да бъдеш богат и безчестен.

7Покоряването на Божия закон произвежда благоразумие,
но ти унижаваш родителите си,
ако създаваш приятелства с безполезни хора.

8Ако правиш пари чрез поставяне на висок лихвен процент,
ти ще загубиш всичко, заради някой,
който се грижи за бедните.

9Бог не може да търпи молитвите на някой,
който не се покорява на Неговия закон.

10Като водиш добри хора към грях, ти копаяш яма за себе си,
но всички, които живеят праведно, ще имат светло бъдеще.

11Богатите мислят за себе си високоумно,
но всеки, който е беден и разумен разбира преструвките (машинациите) им.

12Когато един честен човек спечели е време за празнуване;
когато мошениците контролират е по-добре да се скриеш.

13Ако не искаш да изповядваш своите грехове,
ще бъдеш провален.
Но ако изповядаш греховете си и ги оставиш,
Бог ще бъде милостив.

14Господ благославя всеки, който се бои да върши зло,
но ако ти си жесток, ще свършиш в нещастие.

15Управник, който пренебрегва бедните е като ревящ лъв
и като мечка, излязла на лов за храна.

16Безсърдечен водач е глупав, но всеки,
който отказва да забогатее като мамии другите,
ще живее дълго време.

17Не помагай на убийците!
Накарай ги да продължат да бягат, докато са живи. **Б**

18Честността ще те пази невредим,
но всеки, който е измамник ще падне неочаквано.

19Работи усърдно и ще имаш много храна;
губи си времето и ще имаш много неприятности.

20Бог благославя своите верни хора,
но наказва всеки, който иска да забогатее бързо.

21Неправилно е да си нечестен,
но някои хора могат да бъдат подкупени само с парче хляб.

22 Не бъди егоистичен и нетърпелив, за да забогатееш –
ти ще свършиш по-зле, отколкото можеш да си представиш.
23 Искреното коригиране е по-ценно от ласкателство.
24 Ако мамиш родителите си и не мислиш, че е лошо,
ти си обикновен крадец.
25 Егоистите причиняват много неприятности (беди, нещастия),
но ти ще живееш изобилен живот, ако се довериш на Господа.
26 Само глупавите ще разчитат на това, което просто си мислят,
но ако ти живееш чрез мъдрост, ще правиш всичко правилно.
27 Даването на бедните ще те пази от бедност,
но ако затваряш очите си за техните нужди,
всеки ще те проклинат.
28 Когато измамниците контролират, всеки се опитва да се скрие,
но когато те изгубят силата си, добрите хора са навсякъде.

А но...реда: Възможен превод на трудния еврейски текст.

Б живи: Едно възможно значение на трудния еврейски текст в стих 17.

Използвай здравият разум

1 Ако продължаваш да си непреклонен
след многото предупреждения,
неочаквано ще откриеш, че си отишъл твърде далеч.
2 Когато правдата управлява нацията, всеки се радва;
когато неправдата управлява, всеки страда и стене.
3 Ако обичаш мъдрост, твоите родители ще бъдат щастливи,
но ходенето след лоши жени ще ти струва всичко.
4 Един честен управител прави нацията силна;
управител, който взема подкупи, ще я доведе до разрушение.
5 Ласкателството не е нищо по-малко от поставяне на капан.
6 Твоите грехове ще те хванат, но който живее праведно
ще пее и празнува.
7 Нечестивите не се интересуват от правата на бедните,
но добрите хора го правят.
8 Подиграването на другите е искра, която запалва град;
използването на здравия разум
може да отстрани пламъците на гнева.
9 Бъди мъдър и недей да съдиш глупака.
Няма да получиш удовлетворение,
защото всичко, което глупака ще прави
е да се подиграва и да вика.
10 Един убиец мрази всеки, който е честен и живее праведно **А**.

- 11 Не бъди глупав бързо да изгубваш самообладание -
бъди разумен и търпелив.
- 12 Управител, който слуша лъжи,
ще има корумпирани служители.
- 13 Бедните и всички, които ги оскърбяват -
всеки един от тях трябва да зависят от Бог за светлина.
- 14 Царе, които са справедливи към бедните
ще управляват вечно.
- 15 Поправяй децата си и те ще бъдат мъдри;
деца, извън контрол опозоряват майките си.
- 16 Когато измамниците са на власт, престъпленията нарастват,
но гражданите, които спазват закона ще ги видят да падат.
- 17 Ако поправяш децата си, те ще ти донесат мир и щастие.
- 18 Без водителство от Бога, законът и редът изчезват,
но Бог благославя всеки, който се покорява на Неговия закон.
- 19 Дори когато слугите са умни, трябва нещо повече от думи,
за да ги накараш да се покоряват.
- 20 Има повече надежда за глупака,
отколкото за някой, който говори без да мисли.
- 21 Робите, към които сте се отнасяли мило във времето на тяхното детство
ще ви причинят тъга. **Б**
- 22 Човек, който бързо избухва,
поражда караници и се въвлича в много грехове.
- 23 Твърде много гордост донася унижение;
смирението води към почит.
- 24 Ако участваш в престъпление,
ти си най-лошият враг сам на себе си,
защото дори под клетва ти не можеш да кажеш истината.
- 25 Не влизай в капана, който е да бъдеш страхлив -
довери се на Господа и ще бъдеш спасен.
- 26 Много се опитват да станат приятели с управителя,
но справедливостта идва от господата
- 27 Добрите хора и престъпниците не се понасят едни други.

А и живее праведно: или "и тези, които живеят праведно са приятели на честните хора."

Б ще...тъга: Едно възможно значение на трудния еврейски текст.

Думите на Агур

1 Това са думите и посланието на Агур, син на Якей:

Някой вика към Бога: "Аз съм напълно изхабен! Как ще издържа? **А**

2Аз съм твърде глупав да бъда считан за човек.
3Никога не съм бил мъдър и не разбирам какъв е Бог.
4Някой да се е качил на небето и да се е върнал?
Някой да е уловил вятъра?
Някой да е покрил морето или да е определил граници за земята? Ако ти познаваш някой, който е направил такива неща,
кажи ми името му и имената на децата му.
5Всичко, което Бог казва е истина, а тя е щит за всички,
които идват при Него, за да са в безопасност.
6Не променяй това, което Бог е казал!
Той ще те поправи и ще покаже, че ти си лъжец.
7Господи, има две неща, които искам да направиш за мен,
преди да умра:
8Направи ме абсолютно честен
и не ме оставяй да бъда много беден, нито много богат.
Просто ми дай това, от което се нуждая.
9Ако имам твърде много за ядене, може да забравя за Теб;
ако нямам достатъчно, може да открадна и да опозоря името Ти.
10Не казвай на робовладелеца нещо лошо за някой от робите му.
Този роб ще те прокълне и ти ще бъдеш в беда.
11Някои хора проклинат своя баща и дори своята майка;
12Други си мислят, че са съвършени, но те са покварени от греха.
13Някои хора са надменни и действат като сноби;
14Други са толкова алчни, че поглъщат бедния и бездомния.
15Лакомията **Б** има близнаци,
чийто имена и на двамата са "Дай ми!"
Има три или четири неща, които никога не са задоволени:
16Светът на мъртвите и бездетна съпруга,
жадната земя и горящи пламъци.
17Не се присмивай на баща си, нито да си непокорен на майка си - гарваните
ще ти изкълват очите
и ястребите ще изядат остатъка от тебе.
18Има три или четири неща, които не мога да разбера:
19Как орлите летят толкова високо, как змията лази по скалите,
как корабите плуват в океана и как хората се влюбват.
20Невярната съпруга казва: „Да спиш с чужд мъж
е толкова естествено като да се храниш!“
21Има три или четири неща, които карат земята да се тресе
и които са непоносими:
22Слуга, който става цар; глупак, който яде твърде много;
23Жена, пълна с омраза да си намери съпруг

и слугиня, която заема мястото на господарката си.

24 На тази земя четири неща са много малки, но са много мъдри:

25 Мравки, които изглеждат слаби,
но събират храна през цялото лято;

26 Полските мишки, които изглеждат слаби,
но живеят между скалите;

27 Скакалците, които нямат цар,
но маршируват като една армия;

28 Гущерите **В**, които можеш да хванеш с ръка,
но се промъкват в палатите.

29 Три или четири създания ходят наистина важно:

30 Безстрашните лъвове, които владеят джунглата,

31 Гордите петли, планинските кози
и тези управители, които нямат врагове. **Г**

32 Ако глупаво се хвалиш или планираш нещо лошо,
тогава спри веднага!

33 Ако биеш мляко, ще получиш масло;
ако си разбиеш носа, ще потече кръв
и ако оставаш гневен, ще си навлечеш беда.

Това, което майката на цар Лемуил го учеше

1 Ето думите, които цар Лемуил от Меса беше чул от майка си:

2 Лемуиле, сине мой, ти беше роден като отговор на молитвите ми, така че
слушай внимателно.

3 Не пропилявай живота си в преследване на жена!
Това е разрушило много царе.

4 Царете и лидерите не трябва да пият, нито дори да искат това.

5 Пиенето ще те накара да забравиш своите отговорности
и ще пренебрегнеш бедните.

6 Бирата и виното са само за умиращите
и за онези, които са изгубили всякаква надежда.

7 Нека те да пият и да забравят колко са бедни
и колко нещастни се чувстват.

8 Но ти трябва да защитаваш тези, които са безпомощни
и нямат надежда.

9 Бъди честен и давай правосъдие на бедните и бездомните.

Възхвала на добрата съпруга

10 Истински добра съпруга е най-ценното съкровище, което един мъж може да намери!

11 Нейният съпруг зависи от нея и тя никога не го разочарова.

12 Тя е добра към него всеки ден от живота си

13 и със собствените си ръце тя радостно прави дрехи.

14 Тя е като пътуващ кораб, който носи храна отвъд морето.

15 Тя става преди да съмне, за да приготви храна за семейството си и за слугите си. **А**

16 Тя знае как да купи земя и как да посади лозе,

17 и тя винаги работи усърдно.

18 Тя знае кога да купува или да продава и остава заета до късно през нощта.

19 Тя изработва дрехи за себе си

20 и помага на бедните и нуждаещите се.

21 Семейството ѝ има топли дрехи, така че не се притеснява, когато вали сняг.

22 Тя има своя шевна машина и всичко, което носи е красиво.

23 Нейният съпруг е добре познат и уважаван водач в града.

24 Тя прави дрехи, за да се продават в магазина.

25 Тя е силна и елегантна **Б** и също е радостна за бъдещето.

26 Нейните думи са разумни

и съветът ѝ е сериозен (тактичен, дълбокомислен).

27 Тя добре се грижи за своето семейство и никога не е мързелива.

28 Нейните деца я хвалят

и с голяма гордост съпругът ѝ казва:

29 „Има много добри жени, но ти си най-добрата!“

30 Привлекателността може да бъде измамлива

и красотата може да се изгуби (да изчезне),

но жена, която почита Господа заслужава да бъде хвалена.

31 Показвай ѝ уважение - хвали я пред хората за това, което е направила.

А и...слугите си: или "и казва на слугите си какво да правят".

Б Тя...елегантна: или "Дрехите, които прави са привлекателни и с добро качество".